

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 43

Lýsingaprisur fyri petitreglu: 40 oyru á
1. síðu, 30 oyru á 3. og 4. síðu

Leygardagin 30. oktober 1943.

Bladið verður bilagt á posthúsinum, og
kostar kr. 1,50 + porto um fjórðingsárid

17. árg.

Peningavirði og peningaseðlar.

Enn mænar harra Thorstein Petersen í »Dagblaðnum« fyri at sleppa skuldan ábyrgdini av sínum úttalilsum á Føroya lögtingi hin 8. september í ár.

Ein kunngerð frá harra Djurhuus sýslumanni, segði frá, at hin danska krónan varð noterað til 87,75 í Sværíki um somu tíð, sum harra Thorstein Petersen stóð á Føroya lögtingi og fortaldi, at í Sværíki varð dansk króna als ikki ikki noterað, og at tað tí var hasardspæl av Føroyingum at knýta okkara krónu til tað dansku.

Fyri tað fyrsta vistu øll hugsandi menniskju, at tað er okkum líka feitt, hvat Keypmannahavnar krónan verður noterað til, tá ið okkara króna er tryggjað við teim sterling-pundum, sum standa í Hambros banka í London á seðildekningsskotti fyri okkara peningaseðlar.

Fyri tað annað er tað enn verri fyri Th. Petersen, tá ið hann ikki kann mótoveisa tí, sum harra Djurhuus við sínari kunngerð hevur fært fram.

Fyri tað triðja sær tað alt myrkari út so hvørt sum tað meira og meira gongur upp fyri fólki hvussu samfelagsskaðiligt, tann agitátiónin er, sum vekir mistankar fyri okkara peningaseðlum.

Alt hetta ger, at Thorstein Petersen fyllir tað eina »Dagblaðið« fyri og annað eftir soleiðis at eingin skal finna hvarki eitt ella annað burtur úr tí heila. Tað ringasta er tað, at nú hevur harra Petersen mænað seg sjálvan so púra í ørviti, so hann mótsigur sær sjálvum.

Latum okkum taka tað, sum Th. P. ferir fram sum eitt dæmi at danska krónan t. d. verður fastlögð soleiðis at sterlingpund verður mett javnt við 11,20 danskar krónur, tá verður ein føroysk króna verd móti tveimum danskum krónum.

Hvussu hópisleyst, ið hetta er fatar hvørt 10 ára gamalt barn; men Thorstein Petersen mænar bara víðari í tí trúgv, at hansara lesarar einki hugsa. Teir skulu bara trúgva, og tíverri er størsti parturin av Fólkaflóksins veljarum soleiðis innstillaðir, at teir bara blint fylgja ferara teirra uttan at hugsa nakað annað enn tað, at ein bankdirektørur, ein sakførari, ein stórbóndi, ein stórkeypunaður, ein groserur o. s. fr. er eitt annað slag av fólki — eitt hægri vesin, sum tey skulu trúgva uppá, taka hógvuna av fyri boyggja seg fyri, tilbiðja og velja.

Munna tey aldri fáa eyguni upp?

J. H. Danbjørg.

Mjólkatrot.

At vaksin fólk drekka svart og aldri smakka ein mjólkadropa er sjálvandi skaðiligt fyri heilsuna serliga tá ið tað eru fólk, sum slita í tí frá morgni til myrkurs; men nógvar ferðir harmuligari og skaðiligari er tað at vita sær til at mong børn serliga í Havn ikki smakka ein mjólkadropa.

Seinasta leygardag nerti eg eitt sindur við hesi víðurskipti í »Socialinum«, og dagin eftir møtti eg einum Havnarmanni, sum eg ongantíð áður havi skift orð við. Hann kom sjálvur at tala við meg og helt jyrí, at honum dámdi væl tað ið eg hevði fært fram um tað óskil og tann samfelagsskaða, sum her á landi er og serliga her í Havn. Vit komu so á tal um, hvar kreftsvullurin liggur, og um hann kann opererast burtur.

Maðurin greiddi mær frá, at kapitalistar keypa og leggja undir seg stór góðsír, men teir selja onga mjólk. Tað lenar seg betri hjá teim at nýta mjólkina til at fódra grisar við. Á tann hátt fáa ríkmenn og teirra skyldfólk og vinir fyrst nógva nýmjólk síðani ostur og smør og flek, egg og kjöt, meðan slítmenn einki fáa av øllum hesum. At fataframannabørnini

verða sjúk og heilsuveik, kunna vit øll verða greidd yvir, og tí er tað samfeligssins skylda at skipa samfeligssins stýrislag um frá grundini av.

At tað er nyttuleyst at tala um tilfikt soleingi, sum slítmenninir ikki eiga meira enn fimm umboðsmenn á Føroya lögtingi, eri eg greiddur yvir; men tá ið vit seta okkara hugsan og okkara krøv fram, so hava vit gjørt tað, ið vit kunna.

At kapitalista- og stórbónda-umboðsmenn á tingi drepa okkara uppskot, kunna vit jú einki gera við.

Sjálvandi átti tað fyri langari tíð síðani at verið sett rationering á allar styrkveitandi vørur fyrst og fremst mjólk og kjöt soleiðis, at øll fólk kundu fáa mest møguligt av hesum. Bóndur og aðrir jarðaeigarar skuldu havt skyldu at selt kjöt og mjólk — ikki bert til teirra skyldfólk og virir, men eisini til onnur, sum skuldu haft sama rætt at liva sum stórbóndur og kapitalistar.

At lata tey fátaeku fáa rætt til at syngja føroyskar sangir og flagga við føroyskum flaggi, kann vera gott nokk; men latið tey eisini fáa ein mjólkadropa og helst eitt sindur av kjöti eisini; men tað fáa tey ikki, meðan kapitalista- og stórbóndaumboðsmenninir hava ræði á Føroya lögtingi.

J. H. Danbjørg.

Frá løgtinginum.

Viðvíkjandi viðlíkahaldi av akvegum hevur Føroya javnaðarflokkur framsett fylgjandi greinda uppskot:

Sum øllum kunnugt eru vegir, sum ein stórir partur — fyri ikki at siga øll oyggin — nýttir. Hesir vegir nevast við einum fremmandum navni trafikvegir.

Aðrir vegir verða nýttir at kalla einans av einstøkum bygðum ella bygðalegum. Hesir vegir hava bara

týðning fyri tey fólkin, sum búgva á viðkomandi staði.

Tað er rætt og rimiligt, at viðkomandi kommunu heldur teir seinri umtalaðu vegir viðlíka, meðan tað ikki kann sigast at vera beint, at ein lítil kommuna skal halda meginpartin av einum trafikvegi viðlíka bara tí, at hon er komin at liggja so fyrí, at tann størsti og mest nýtti parturin av vegnum liggur innan fyri hennara sóknarmark.

Vit halda tað tí vera beint at rýma frá tí gamla ásetninginum um, at ein kommuna skal hava einarætt til at gera trafikvegir, ið ganga gjøgnum hennara lendi og harvið skylda at halda vegin í góðum standi. Tað rætta má vera, at trafikvegir, ið verunliga øll eiga lut í, verða gjørdir av íbúgvum í teim næstliggjandi bygðum eftir arbeiðsevnum í hvarjari av viðkomandi bygðum, og at tær einstøku bygðirnar sambært hervið hava skyldu at taka lut í viðlíkahaldinum eftir feriminum og í mun til teirra stædd í heildini. Kortini meina vit, at umboðið fyri ta samlaðu heildina, lögtingið eigur at taka ein ávísan lut av útreiðslunum til viðlíkahald uppá seg. Vit halda, at helvtin av viðlíkahaldsútreiðslunum verða hóskandi fyri tingið at rinda.

Uppskot:

1. Givið verður lögtingsins verkfrøðingi í hendi at geva upp hvarjir vegir eftir hansara áskoðan eru trafikvegir.
2. Úramtsgrunninum verður goldið helvtin av útreiðslunum til viðlíkahald av hesum vegum.
3. Hin helvtin av útreiðslunum verður goldin av teim kommunum, sum gjørt hava vegin í mun til tann partin av vegnum, ið tær hava gjørt.

Á Føroya lögtingi, 14. okt. 1943.
P. M. Dam. J. H. Danbjørg. J. Fr. Øregaard. J. P. Davidsen. J. P. Henriksen.

Í mongum oyggjum er tað so-